

Учитель

Газета Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

№7-8 (284-285)

31 серпня 2020 року

Видається з 1933 року

3 днем знань!

Є, до чого прагнути!

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, якому цього року виповнюється 216 років, вітає всіх студентів, викладачів та співробітників із новим навчальним роком і Всеукраїнським Днем знань. Незважаючи на особливості 2020 року, який змусив нас жити, навчатися й працювати в умовах карантину, ми впевнені, що 2020–2021 навчальний рік стане роком Вашого громадського, професійного й духовного зростання, буде наповнений живим спілкуванням з друзями та університетськими викладачами, яскравими науковими відкриттями, творчими й спортивними досягненнями. За час карантинних випробувань ви навчилися шукати нові можливості для втілення своїх задумів, цінувати університетські заняття, пишатися своєю alma-mater, нашими науковими школами, освітніми традиціями, численними досягненнями.

Упевнені, що ви допоможете прийняти в нашу багатотисячну сім'ю, яка ось уже 97 років поспіль гордо носить ім'я видатного сина українського народу, поета, філософа й педагога Григорія Савича Сковороди, першокурсників: бакалаврів та магістрів. Вони прийдуть 15 вересня до студентських аудиторій і розпочнуть або продовжать своє сходження до вершин професії Учителя.

У кожного першокурсника буде змога виявити себе в навчанні, науці, одному із 76 університетських творчих колективів, у громадському житті та спорті. Висококваліфіковані й дбайливі професори, викладачі, співробітники та старшокурсники університету будуть допомагати вам в опануванні професійної майстерності, у знайомстві з традиціями, інноваційними педагогічними технологіями й методиками.

Від імені нашого колективу вітаю всіх студентів з початком нового навчального року, а першокурсників — з новим статусом студента. Бажаю щасливих та плідних років навчання! Будьте відданими обраній справі, любіть свій університет і Україну! Нехай Господь Бог посилає всім вам щасливу долю!

3 повагою
в.о. ректора університету

Ю.Д.Бойчук

Бакалаври 2020

ВИПУСКНИЙ ОНЛАЙН

26 червня 2020 року об 11.00 уперше в історії нашого ун-ту випускний бакалаврів відбувся дистанційно на офіційному каналі ун-ту в YouTube.

Випускники усіх ф-тів зустрілися у цей час разом сквородинівською родиною, щоб послухати привітання від ректора, керівників ф-тів та від студентів ун-ту.

Вручення дипломів бакалаврів відбулося за індивідуальним графіком на кожному факультеті окремо.

Слово бакалаврам:

«Ось і промайнули 4 роки навчання в ун-ті. Вони були насичені різними подіями, емоціями. Тут були й безсонні ночі перед заліками та іспитами, і переживання перед різноманітними виступами на сцені, і радість, і сльози. За цей час ми знайшли справжніх друзів, з якими навчалися долати труднощі, розвивалися і ставали кращими. Отриманий досвід за роки навчання буде надійною опорою в нашому житті. Випуск бакалаврів цього року особливий. Але, незважаючи на карантинні умови в країні та світі, бакалаври змогли зустрітися та отримати омріяні дипломи. Вручення

документів про завершення навчання відбулося 2 липня й назавжди залишиться в пам'яті випускників. Теплі слова вітання адресували декан ф-ту

та його заступники. Саме завдяки цим подіям випускний пройшов у колі нашої факультетської родини, що зробило його по-особливому теплим та затиш-

ним. Навіть дистанція в півтора метра не завдала відчуття нашої єдності. Цей день був спекотним не тільки через погоду, а й через запальні емоції, які вирували у випускників-бакалаврів. З радістю та сльозами на очах молоді фахівці подякували ф-ту за життєвий досвід, друзів та знання, зробили безліч світлин, які будуть тішити ще багато років. Хотілося б, щоб цей запал ніколи не згасав протягом життя та наповнював професійну діяльність яскравими барвами. Головне — не зупинятися на досягнутому, бути сильними та цілеспрямованими, докладати максимум зусиль і сміливо долати всі труднощі. Щиро дякуємо керівництву та викладачам українського мовно-літературного ф-ту імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка за надійну підтримку, безмежну віру в нас, любов та мудрість».

Анастасія Поліщук, Влада Піцакова,
бакалаври укр. мовно-літературного ф-ту
імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка

Звіти

ВІДДІЛ ЗВ'ЯЗКІВ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ТА ЗМІ

Уже другий рік відділ зв'язків з громадськістю та ЗМІ ХНПУ імені Г.С. Сковороди займається упорядкуванням інформаційної й рекламно-іміджевої політики, організовує заходи з просування позитивного іміджу ун-ту, забезпечує інформаційну відкритість ХНПУ імені Г.С. Сковороди на ринку освітніх послуг.

Пріоритетним напрямком діяльності відділу є налагодження відкритого діалогу та гармонізація стосунків між ун-том та громадськістю, як у зовнішньому (абітурієнти, батьки, ЗМІ, державні органи управління освітою, партнери, випускники та ін.), так і у внутрішньому (студенти, професорсько-викладацький склад, адміністрація ун-ту, навчально-допоміжний персонал та ін.) інформаційно-комунікаційному просторі.

Інформаційно-комунікаційні й організаційні спеціальних заходів стають сьогодні частиною комплексного підходу до вирішення комунікативних завдань, в основі якого визначення й затвердження єдиної ідеї комунікації громадськості довкола ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Це вимагає від співробітників відділу постійного вивчення й аналізу інформаційних потреб і смаків цільової аудиторії та оцінки ефективності проведених заходів. На їх підставі «група мозкового штурму» готує рекомендації з організації нових проєктів, вносить відповідні корективи в PR-стратегію відділу. Співробітники постійно співпрацюють з відділом комп'ютерного адміністрування, використовуючи веб-аналітику для оптимізації роботи сайту університету (<http://hnpu.edu.ua>) та соцмереж.

«Якщо вас немає в інтернеті, значить вас не існує», — якось сказав Білл Гейтс. Цей крилатий вислів влучний і для науково-освітньої сфери. Будь-які важливі події, що відбуваються в уні-верситеті, щоб про них було відомо у світовій мережі, тому інформаційне забезпечення стрічки новин, щоденне оновлення контенту — повсякденна робота відділу.

Одним із головних завдань відділу є формування якісного медіапростору навколо ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Успіх залежить від іннова-

цій та від ефективного використання сучасних інформтехнологій і від здатності грамотно їх використовувати для посилення конкурентних переваг нашого ун-ту на ринку освітніх послуг. Саме тому ХНПУ імені Г.С. Сковороди представлений у найпопулярніших соцмережах: Facebook (аудиторія репрезентована в 3 структурних одиницях: 4920 друзів аккаунту (KhNPU), 2903 постійних членів групи; 1246 постійних підписників сторінки; Instagram (sk.times) — 1842 підписників, Telegram — 1224 підписників, YouTube — 624 підписники, зовсім нещодавно наш ун-т долучився до мережі TikTok.

Через соцмережі та освітні форуми співробітники відділу активно долучаються до профорієнтаційної діяльності. На таких ресурсах майбутні студенти можуть отримати неофіційне, студентське бачення ситуації в ун-ті, яке вони не знайдуть на офіційних веб-ресурсах. Саме тому в Telegram було створено чат для спілкування «Абітурієнт ХНПУ» та бот-помічник @hnpu_bot. Основна ідея полягає в тому, що абітурієнт / студент має змогу оперативно отримати консультацію та відповіді на свої запитання в зручний для нього час.

Весна 2020 року стала справжнім викликом для сквородинівської родини. Карантинні заходи через пандемію COVID-19 вивели всю нашу аудиторію в режим онлайн. У цей період відділ максимально активізував свої сили для розгортання широкої інформаційної кампанії в соцмережах. Традиційні засідання виконавчої ради, наради, творчі конкурси талантів, виставки, майстер-класи перейшли в онлайн-формат. З метою підтримати цільову аудиторію та заповнити інформаційний простір нашого ун-ту позитивними новинами — ми запус-

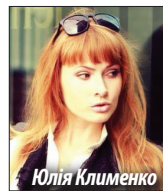
тили в соцмережах загальноуніверситетські чателенджі та флешмоби: #ДомашнійУнівер, #НавчаюсяВдома, #Великодні майстер-класи, #ДобріСправи, #ХНПУуВишіванці, #Хочу_до_ун-ту та ін. онлайн-заходи з метою згуртування колективу, виховання духу єдиної команди під хештегом #SkovorodaFamily.

Уперше в історії нашого ун-ту традиційний День відкритих дверей, конкурс талантів «Студвесна-2020» та довгоочікуване свято випуску бакалаврів цього року відбулися в онлайн-режимі за повної організаційної та інформаційної підтримки відділу.

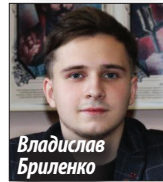
Співробітники відділу працюють над створенням та редагуванням інформаційного архіву ун-ту (фото- та відеотеки), проводять професійні фотосесії, займаються пошуком та відновленням архівних фото-, відеоматеріалів з історії ун-ту, готують презентаційні відеоролики про ун-т та про найважливіші події довкола ХНПУ імені Г.С. Сковороди та ін. За останній рік було підготовлено понад 89 відеороликів, 53 з яких для офіційного каналу ун-ту в YouTube.

Триває робота над новим відеопроєктом #ДосвідПокоління з випускниками та викладачами ун-ту. Якщо у Вашому домашньому фотоархіві є світлинки, які символізують для Вас особливі моменти навчання/роботи в стінах рідного педагогічного, передають тогочасну атмосферу, — надсилайте їх нам на E-mail: press@hnpu.edu.ua з коротким дописом про фото. Якщо світлинки в паперовому форматі, ми допоможемо їх оцифрувати. Долучайтеся до проєкту! Сформуємо разом фотоісторію alma-mater!

Ю. Клименко, керівник
відділу зв'язків з громадськістю та ЗМІ

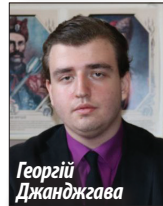
Юлія Клименко

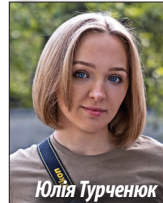
Владислав Бриленко

Анастасія Локай

Георгій Джанджава

Юлія Турченко

Перемоги

СТУДЕНТСЬКА ВЕСНА 2020

У міському онлайн-конкурсі художньої самодіяльності «Студентська весна 2020» серед переможців були представники нашого університету:

I місце — «Проморолик вишу»: відео від хореографічної студії «ETHNO CONTEMPORARY BALLET» у номінації «Кінодебют» (керівник — В.В. Єсауленко); II місце — «Соціальний відеоролик»: відео Анастасії Локай «Один день з мого студентського життя» у номінації «Кінодебют» (Відділ зв'язків з громадськістю та ЗМІ); III місце — «Проморолик вишу»: відео Юлії Турченко про встановлення національного рекорду України у виконанні наймасовішого українського народного танцю «Гопак» у номінації «Кінодебют» (Відділ зв'язків з громадськістю та ЗМІ).

Вітаємо наших переможців! Бажаємо невичерпних творчих сил, натхнення та подальших перемог!

КОНКУРС СТУДЕНТСЬКИХ СТАРТАПІВ

Вітаємо студентів і аспірантів історичного ф-ту та їхнього наукового керівника зав. каф. всесвітньої історії, проф. Ольгу Леонідівну Рябенку з перемогою в конкурсі студентських стартапів KhAI Innovate 2020 в категорії «Social projects»!

Команда стартапу «Іди та дивись» отримає всебічну підтримку реалізації проєкту від Артема Ігоровича Ткаченка, т.в.о. директора Департаменту з підвищення конкурентоспроможності регіону ХОДА.

Відділ зв'язків з громадськістю та ЗМІ

СЕРТИФІКАТ СТУДЕНТІВ-СОЦІОЛОГІВ

Студенти 2 курсу, майбутні соціальні працівники ф-ту психології і соціології нашого ун-ту, отримали сертифікат з курсу «Самоорганізований освітній простір».

Зі студентами було опрацьовано одну з технологій ефективного навчання й соціального виховання. Використання техніки самоусвідомлення Mindfulness у межах проєкту «DARE: Мрій. Досягай. Усвідомлюй. Виражай». Сприяння стійкості та самоорганізації дітей та спроможності дорослих до їх захисту».

Велика вдячність нашому партнеру — Харківському обласному благодійному фонду «Соціальна служба допомоги»!

Методичний досвід Тетяни Петрівни Печерських дозволив студентам оволодіти не тільки теоретичними знаннями, але й реалізувати їх на практиці.

Факультет соціології та психології

Міжнародні зв'язки

13–14 серпня 2020 року в ХНПУ імені Г.С. Сковороди відбулась офіційна зустріч керівництва нашого ун-ту з делегацією Uzman Sectorel Hukuk and Yurtdesi Company (м. Стамбул, Туреччина).

Сторони обговорили перспективи творчої взаємодії у 2020–2021 навчальному році та підписали Договір про співпрацю.

ВІДОМА ПРЕДСТАВНИЦЯ ХАРКІВСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ШКОЛИ

Леніна Павлівна Черкасова (1927–2002), канд. філол. наук, доцент, яка після захисту канд. дисертації (1954) протягом багатьох років (1954–1959, 1964–1991) працювала на кафедрі російської мови нашого ун-ту.

Леніна Павлівна була ученицею проф. А.М. Фінкеля, про якого завжди відгукувалася з величезною повагою й вдячністю. Високий рівень наукових досліджень, властивий харківській філологічній школі, став незмінним мірилом для всіх учнів Фінкеля, серед яких і такі відомі філологи, як В.А. Козьменко та І.І. Ковтунова.

Роботи Леніни Павлівни Черкасової можна розділити на три групи: статті з методики викладання російської мови та російської мови як іноземної, з дериватології, морфології і синтаксису, з лінгвопоетики. Леніна Павлівна вивчала синтаксис прозових творів XIX століття й російської критики цього періоду, особливо її цікавила мовна організація поетичних творів XX століття, смислові та виразні відтінки граматичних форм і навіть морфем. У той час багато поетичних імен були під забороною, про них якщо й згадували, то із застереженнями й недовомками.

Володіючи бездоганним поетичним смаком, Л.П. Черкасова зверталася до вивчення лірики Анни Ахматової, Арсенія Тарковського, Осипа Мандельштама, Булата Окуджави, часто відкриваючи читачам і колегам невідомі або маловідомі сторінки їхньої творчості, які були заборонені для звичайних читачів. Поетом, якого Л.П. Черкасова вважала «своїм», до творчості якого зверталася протягом усього життя, був Борис Пастернак. Дослідженню антропоморфної метафори в ліриці Пастернака присвячена остання робота науковиці, що вийшла вже після її смерті. Леніна Павлівна Черкасова стала однією з перших філологів, які розвивали потєбнянську теорію внутрішньої форми слова на матеріалі слова художнього. В останній третині минулого століття саме Л.П. Черкасова послідовно розробляла теорію внутрішньої форми

лінгвопоетичному ключі, продовжуючи традиції ХФШ, Л.П. Черкасова протягом багатьох років співпрацювала з відділом стилістики та мови художньої літератури Інституту російської мови імені В.В. Виноградова. У 80-х роках вона брала участь в обговоренні проекту підготовки багатотомної монографії «Історія мови російської поезії XX століття», який був успішно здійснений у кінці минулого століття. У 1984 році відділом був виданий збірник «Мова російської поезії XX століття», у якому була опублікована стаття Л.П. Черкасової «Звертання в структурі поетичного тексту». Ця стаття досі служить орієнтиром для вчених, які досліджують цвєтаєвський синтаксис і семантику поетичних текстів авторки.

Класична монографія І.І. Ковтунової «Поетичний синтаксис» починається з подяк, де серед імен видатних дослідників російської поезії XX століття ми натрапляємо на ім'я Л.П. Черкасової.

Кафедра славістики в кінці травня 2020 року провела Всеукраїнські наукові читання, присвячені пам'яті Л.П. Черкасової, за результатами яких був виданий збірник статей «Науково-методична спадщина Л.П. Черкасової: продовження традицій» як данина нашої пам'яті і вдячності Леніні Павлівні.

Її називають своїм учителем і науковим наставником викладачі різних філологічних кафедр ХНПУ імені Г.С. Сковороди та інших вишів, учителі шкіль — випускники ун-ту.

О. Коробогатова, докт. філол. наук, проф. каф. зарубіжної літератури та слов'янських мов.

Р.С. Наприкінці 60-х мені пощастило слухати лекції Леніни Павлівни Черкасової в студентській аудиторії. Зовні сувора й неприступна, вона була прекрасним лектором, вимовляв викладачем і вдумливим науковим керівником, який прищеплював студентам інтерес до наукового дослідження. Під керівництвом Леніни Павлівни я написала свою першу курсову роботу з лінгвопоетики, а ставши викладачем і колегою Леніни Павлівни, проводила за нею практичні та лабораторні роботи з морфеміки. А перші наукові статті в солідних усесоюзних науково-методичних журналах з методики викладання російської мови як іноземної написала під керівництвом і в співаторстві з Леніною Павлівною.

І. Биков, доцент, гол. редактор газети «Учитель».

НАУКОВЕ СТАЖУВАННЯ В НІМЕЧЧИНІ: НЕФОРМАЛЬНИЙ ЗВІТ

Навесні 2019 р. зав. каф. ботаніки, проф. Дмитро Вікторович Леонт'єв отримав грант Фонду Олександра фон Гумбольдта для досвідчених науковців.

Ця престижна нагорода найстарішого наукового фонду Німеччини дає змогу протягом трьох років працювати над власним дослідницьким проектом у будь-яких лабораторіях країни. Робота розділена на три піврічні періоди, що чергуються з періодами повернення додому для виконання звичайних робочих обов'язків та опрацювання одержаного матеріалу.

«Перший сезон моєї роботи за грантом, — розповів науковець, — розпочався в грудні 2019 року й тривав до кінця червня. Місцем стажування я обрав Грайфсвальдський ун-т, найстаріший у Західній Померанії, адже тут працює мій колега проф. Мартін Шнітлер, з яким я плідно співпрацюю з 2002 р.

Мій науковий проект, що виграв конкурс Фонду Гумбольдта, називається «Види та роди міксоміцетів: делімітація кордонів та виявлення прихованих таксонів». Справа в тому, що серед міксоміцетів (це такі лісові мешканці, схожі на гриби) досі існує проблема розрізнення видів і навіть родів. Дуже часто представників декількох схожих видів вважають за один вид, а розподіл їх по родах відбувається за штучно відібраними ознаками. Але сучасна біологія не визнає жодної доволності: живі організми є результатом еволюції, тож їхня класифікація має відображати хід еволюційних подій. А щоб ці події реконструювати, нам потрібен аналіз ДНК. Перший крок у подібних дослідженнях — виділення і очищення ДНК з живої істоти, зчитування послідовностей, зашифрованих у цій молекулі та їх порівняння в різних особин. Процес потребує залучення складних біоінформатичних алгоритмів і здій-

снюється у спеціальних професійних програмах.

Саме такий підхід я вирішив застосувати до «розплутування» одного з надскладних серед міксоміцетів видових комплексів — *Lycogala epidendrum* (лікогала надеревна). Майже всі колись бачили в лісі, на мертвій деревині, яскраво-рожеві або помаранчеві кульки 0,5–1 см діаметром. Факівці зі стажем їх просто ігнорують, надто вже поширений цей вид. І оця вибірковість уваги зіграла

Д. Леонт'єв під час стажування в Грайфсвальдському університеті

з науковцями поганий жарт. У 2015 р., під час роботи над іншим проектом, я випадково з'ясував, що під назвою «*Lycogala epidendrum*» приховується великий і заплутаний комплекс з багатьох видів. А 2019 р. мені вдалося переконати Фонд Гумбольдта, що ця наукова проблема варта фінансування.

За півроку роботи над першим етапом проекту мені вдалося дослідити ген 18S рРНК-зразків лікогал з України, Німеччини, Польщі, Греції, Сербії, США, Канади, Коста-Рики та Філіппін. Праця просувалася нешвидко: для того щоб «спілати» потрібний ген, потрібні спеціальні

НОВЕ ОБЛАДНАННЯ

На кафедрі ботаніки на постійній основі працюватиме мультимедійна система для мікроскопіювання, що складається з телевізора (65"), тринокулярного трансмісійного мікроскопа Optima, стереоскопічного мікроскопа Sigenta, камери Delta Cam та комп'ютера з програмним забезпеченням DLTcam/ToupView.

Мета цього нововведення — під час лабораторних занять з анатомії рослин, альгології, мікології, протистології тощо демонструвати студентам мікропрепарати та мікрооб'єкти в реальному часі. Викладач або лаборант готують препарат і демонструють його на великому екрані, акцентуючи увагу на важливих елементах, за необхідності одним кліком роблячи фотографії та знімаючи відео.

лити *Lycogala epidendrum*-комплекс приблизно на 22 біологічних види. І 19 з них — нові для науки, і досі не мають навіть імен. Один з них я планую назвати на честь нашого ун-ту, щось на кшталт *Lycogala skovorodense*.

Але кількість нових лікогал, скоріш за все, не обмежується навіть 19-ма видами, адже я ще не встиг залучити до дослідження зразки з Південно-Східної Азії, Сибіру, Австралії, Південної Америки. Що на мене чекає серед них — покажуть наступні стажування. Попереду й інша важлива праця. Для того щоб уже відриті нові для науки види були оприлюднені, потрібні дані щодо іншого, незалежного маркерного гена та ретельний морфологічний аналіз, до якого в наступних стажуваннях ми плануємо залучити штучний інтелект — нейромережу.

Стажування не обмежувалося лабораторною роботою. У лютому-березні 2020 р. ми здійснили тритижневу експедицію до Коста-Рики, зібравши там вражаючий польовий матеріал. Там же ми відвідали 10-й Міжнародний конгрес з систематики та екології міксоміцетів. Але про це наступного разу».

Актуально

УНІВЕРСИТЕТ СЬОГОДНІ: «МІСЦЕ ПОВЕДІНКИ», МІСЦЕ СИЛИ ЧИ ІСТОРИЧНИЙ АРТЕФАКТ?

Сьогодні в умовах дистанційного навчання можна задуматися про доцільність існування Університету як суспільного явища.

Університет у перекладі з латини означає «спільність». Серед семи основних предметів перших університетів була риторика — уміння говорити, виступати перед аудиторією. В уставах університетів була закріплена підтримка свобод і проведення групових обговорень. Університет завжди був не просто чимось, що забезпечує процес передачі знань, а й місцем активної взаємодії, «місцем поведінки».

«Місце поведінки» — це обмежена простором і часом ситуація, яка передбачає декілька ролей і сцена-

рій поведінки. Наприклад, школа, музей, бібліотека тощо. Місце поведінки супроводжують наш віковий розвиток і професійне становлення. Університет і є те, що забезпечує засвоєння важливих для майбутньої професії і життєдіяльності місць поведінки. Універсальними серед них є лекція, семінар, екзамен. Вони означають не тільки процес навчання, а й засвоєння життєвих стратегій благополуччя, які з часом перетворюються в ритуал, священнодійство. Університет, у якому лекція і семінар — це не просто процес

передачі знань, а ритуал колективного набуття знань, а екзамен, схожий на посвяту в товариство знавців, має ознаки Місця Сили.

Місце Сили є менш містичним, ніж нам здається, і має ряд конкретних ознак. Отже, це місце, де

- були Великі Вчителі;
- проходять колективні ритуали посвяти в співтовариство і передачі знань;
- приходять особисті ресурси;
- є регулярні відвідування;
- виникає бажання побувати ще.

А хіба це не Університет? Але слід пам'ятати, що обираючи між навчанням онлайн чи офлайн, ми отримуємо або формальний документ про освіту, або ж набуваємо нові можливості в Місці Сили — Університеті. І нам вирішувати, збережить Університет, як Місце Сили чи стане історичним артефактом.

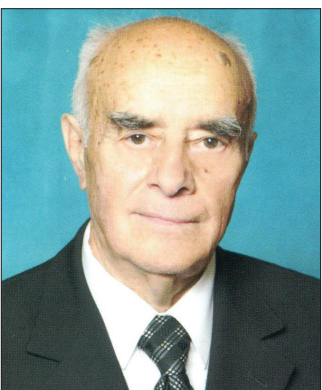
Стаття підготовлена за матеріалами публічної лекції: COVID-19: Університет сьогодні: «місце поведінки», місце сили чи історичний артефакт. Youtube.com

Тамара Хомуленко, д. психол. наук, проф.

3 ювілеєм!

7 серпня відзначив свій ювілей ветеран кафедри філософії професор Олександр Петрович Єфімець.

Народився майбутній науковець у 1930 році в с. Землянки Вовчанського р-ну Харківської обл. . У 1956 році закінчив відділення укр. мови і літератури філологічного ф-ту ХДУ імені О.М. Горького і почав працювати на кафедрі філософії ХДПУ імені Г.С. Сковороди. Із 1960 р. — викладач, через три роки — ст. викладач. Із 1973 по 1989 рік Олександр Петрович обіймав посаду доцента каф. філософії, водночас із 1974 року був доцентом Магдебурзької вищої педагогічної школи імені Е. Вайнерта (Німеччина). Із 1973 по 1984 та з 1993 по 1999 рр. очолював кафедру філософії ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. З 1990 року працював на посаді професора цієї кафедри. У 1972 році захистив кандидатську дисертацію, отримав учене звання доцента. Основні напрямки наукових досліджень О.П. Єфімця — соціальна філософія,

Серпень 2020

філософська антропологія, філософія освіти, захоплюється філософською спадщиною Г.С. Сковороди, а саме проблемою щастя та честі. Підготував трьох кандидатів філософських наук. Автор значної кількості наукових та науково-методичних праць, монографій, підручників, навчальних посібників. Найбільш відомі роботи: «Філософія. Курс лекцій», «Філософія. Підручник для студентів педвузів», «Історія філософії. Підручник для вищої школи», «Харків — моя мала батьківщина. Навчальний посібник» (у співавторстві).

Бажаємо Вам, Олександре Петровичу, міцного здоров'я, щастя, благополуччя, оптимізму, невичерпної енергії, щоб Ваше життя було світлим і радісним, а дружні вітання додали життєвої наснаги в скарбничку Вашої душі!

*Вам 90! Славна дата!
Усі вітають щиро Вас!
Для акробата — забагато,
А для філософа — як раз!*

Колектив кафедри філософії

5 липня 2020 року відзначила ювілей канд. пед. н., доцент, доц. каф. педагогіки Олена Миколаївна Лазарева.

О.М. Лазарева продовжує сімейні традиції і все життя працює на освітній ниві, викладає курси «Педагогіка», «Основи педагогічної майстерності», «Педагогіка вищої школи», «Педагогічний менеджмент».

З натхненням, захопленням, відповідальністю О.М. Лазарева досліджує проблему «Формування пізнавально-творчої самостійності як професійної якості майбутнього вчителя». Особливу

увагу звертає на творчу самостійну роботу студентів, створення ними особисто значущого творчого продукту в процесі вивчення педагогічних дисциплін.

О.М. Лазарева — автор близько 50 публікацій, зокрема 2 монографії, навчально-методичні посібники до курсу «Педагогіка», «Педагогіка вищої школи» і наукові статті.

Олена Миколаївна — добра, щира, тактовна, інтелігентна особистість. Її сонячна посмішка дарує всім хвилини щастя, вона відкрита для людей, завжди знаходить влучні, потрібні слова для кожного з колег і студентів.

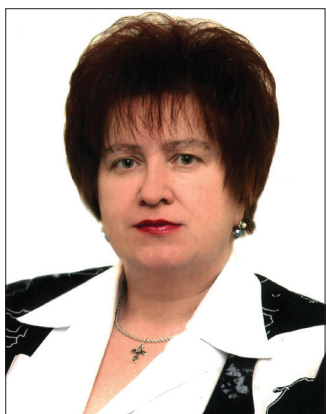
За плідну й сумлінну працю нагороджена Грамотами ХНПУ імені Г.С. Сковороди (дві у 2015 р.).

7 липня 2020 році ювілей у докт. пед. н., проф. Олени Володимирівни Попової.

Усе життя О.В. Попова присвятила педагогічній праці в ХНПУ імені

Г.С. Сковороди. О.В. Попова — професіонал, прекрасний викладач, організатор наукової школи (підготувала 26 кандидатів, 4 доктори наук), науковець (автор понад 180 праць). Сенсом її життя є дослідження проблеми «Інновації в освіті». Інноваціями в спілкуванні з нею стали безкорисність, добродушність, відвертість. Інноваціями в її житті є нескінченний оптимізм, у будь-якій ситуації вона побачить позитив, знайде вихід. У скрутну мить ця чарівна жінка уміє підтримати своїх близьких, колег, підібрати такі слова, що бадьорять, надають натхнення творити. Інноваціями під час захисту своїх аспірантів та докторантів стало впровадження традиції дарувати авторські твори, присвячені досліднику з теми його дисертації. Такий подарунок згадується все життя і є безцінним для ваших аспірантів та докторантів.

А скільки неповторних сценаріїв було складено ювіляршею! Жодне

кафедральне свято не відбувається без інновацій Олени Володимирівни. Вона створює для своїх колег ігри, конкурси, авторські вірші, жартівливі пісні, веселі презентації, відеоролики й щоразу дивує своїм талантом.

19 серпня 2020 року святкує свій ювілей висококласний викладач і талановитий науковець, доктор пед. н., проф. каф. педагогіки Людмила Дмитрівна Зеленська.

Мудра і вимоглива, толерантна і справедлива, щира і творча — так характеризують її колеги і друзі.

Людмилі Дмитрівні долею судилося стати справжнім учителем. Після закінчення у 1985 р. Пришибської восьмирічної школи вона вступила до Харківського педучилища на шкільне відділення. Отримала диплом із відзнакою.

Педагогічну діяльність розпочала у 1989 р. на базі Червонодонської ШШ № 2 Балаклійського р-ну Харківської обл. У 1990 р. вступила до ХДУ ім. М. Горького на історичний ф-т. Після його закінчення у 1996 р. працювала в Пришибській ЗОШ І — ІІІ ступенів. У 2000 р. стала переможцем районного конкурсу «Учитель року».

Узявши за правило вислів: «Учитель є вчителем доти, поки навчається сам», 2006 р. Людмила Дмитрівна захистила канд. дисертацію, а 2012 р. — докторську. У 2013 р. їй присвоєно вчене звання проф. каф. ЗП та ПВШ.

Із 2012 р. вона працює на посаді професора каф. педагогіки й бере активну участь у підготовці педагогічних і науково-педагогічних кадрів, зокрема викла-

дає для аспірантів різних спец-тей навч. дисц. «Педагогіка вищої школи». У науковому доробку Л.Д. Зеленської понад 160 наук. праць. Під її керівництвом захищено 11 дисертацій на здобуття наук. ступеня канд. пед. н. і 1 — докт. пед. н. Л.Д. Зеленська є заст. спеціалізованої вченої ради Д 64.053.04 у ХНПУ імені Г.С. Сковороди, членом редакційної колегії Міжнародного рецензованого електронного журналу «Траєкторія науки».

За плідну й сумлінну працю Людмила Дмитрівна має численні подяки і грамоти від ХНПУ імені Г.С. Сковороди, ХОДА, МОН України.

Колектив каф. педагогіки зичить ювілярам міцного здоров'я на многії літа, щастя на життєвій стежині, тепла і затишку в родинному колі, оточення справжніх друзів, колег та однодумців, творчих досягнень на освітній ниві.

*Від імені колективу кафедри
С.Т. Золотухіна, зав. каф. педагогіки,
С.О. Васильєва, д.п.н., доц.*

УЧИТЕЛЬ

Сумуємо

20 червня 2020 р. на 64 році після важкої хвороби обірвалося життя науковця і вчителя, професора каф. географії і методики викладання географії ХНПУ імені Г.С. Сковороди, автора підручників, робочих зошитів та науково-популярної літератури з географії, відомого багатьом учням та вчителям України, **Стадника Олександра Григоровича**.

Стадник Олександр Григорович народився 20 листопада 1956 року в Німеччині в сім'ї службовців, у 1959 році він з батьками переїхав до Харкова. З 1964 по 1972 рр. навчався в школах № 63, № 32 м. Харкова.

Свій робочий шлях Олександр Григорович розпочав у 1975 р. на ХТЗ в цеху механізації та автоматизації. Після виконання свого військового обов'язку в 1978–1980 рр. О.Г. Стадник розпочав навчання на геолого-географічному ф-ті ХДУ ім. М. Горького. З 1980 по 1984 рр. паралельно з навчанням обіймав різні посади у видавництві «Соціалістична Харківщина».

З 1986 р. починається педагогічний шлях О. Г. Стадника — робота в рідній школі № 32 м. Харкова. У 1994 р. Олександр Григорович почав працювати ст. викладачем на каф. географії нашого ун-ту, з 1995 по 1998 рр. був заст. декана з виховної роботи істафу. У 2007 р. захистив канд. дисертацію з пед. наук — «Підготовка старшокласників до виконання соціальної ролі громадянина в процесі навчання предметам гуманітарного циклу», одержав звання доцента на каф. географії. З 2011 по 2014 рр. навчався в докторантурі з пед. наук у нашому ун-ті, з 2017 р. обіймав посаду професора каф. географії та методики викладання географії ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

Олександр Григорович був автором і співавтором 272 наукових і навчально-методичних праць, з них 5 шкільних підручників (4 з грифом МОНУ), 155 посібників, 122 статті, з яких 32 надруковані у фахових виданнях, численних методичних посібників, зокрема планів-конспектів з географії усіх класів шкільної освіти. Упродовж понад десяти років виходили його посібники «Зошити для практичних робіт» для 6–10 класів ЗОНЗ з грифом МОНУ із розробкою всіх практичних робіт і досліджень, контурні карти і комплект кольорових карт (міні-атлас). Любов до географії Олександра Григоровича сприяла й популяризації географічних знань серед учнівської молоді ним було підготовлено і видано понад 20 науково-популярних праць.

О.Г. Стадник був активним учасником наукових і науково-практичних всеукраїнських та міжнародних конференцій, автором і ведучим семінарів, вебінарів для вчителів географії в різних містах України; неодноразово брав участь у робочій групі МОН України щодо змін до навчальної програми «Географія 6–10 класи» для ЗОНЗ, був у складі журі І (районного) етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України.

Відомий був Олександр Григорович і як член редколегії науково-методичного журналу «Географія» (видавництво «Основа», Харків). Нагороджений грамотою Головного управління освіти і науки ХОДА.

Шкільна та університетська освіта понесла велику втрату. Колеги, учні, друзі Олександра Григоровича знали його як професіонала своєї справи, творчу, цілеспрямовану та принципову особистість. Його досвід і приклади мудрих вчинків слугувалимуть взірцем для його колег і учнів. Олександр Григорович назавжди запам'ятається всім колегам, друзям, однодумцям і студентам щирою людиною, талановитим педагогом, який користувався заслуженим авторитетом і глибокою повагою всіх, хто був поруч із ним упродовж довгих років діяльності на благо ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

Колектив ун-ту висловлює своє щире та глибоке співчуття родині Олександра Григоровича. У наших серцях назавжди збережеться його світлий образ та вдячність до видатного педагога. Людина пішла, а світло від неї залишається...

Керівництво ун-ту, історичного ф-ту, кафедри географії

До уваги першокурсників

КУЛЬТУРНІ ЦЕНТРИ УНІВЕРСИТЕТУ

У нашому ун-ті діє ціла низка культурних центрів, які запрошують першокурсників для знайомства та співпраці.

Серед них тільки 5 східних культурних центрів: Іранський культурний центр (ауд. 420-В), Ізраїльський культурний центр (ауд. 419-В), Турецький культурний центр (ауд. 506-В), Регіональний центр японської культури і освіти (ауд. 205-В), Китайський культурний центр (ауд. 501-В), які були засновані під патронатом посольств країн Сходу, керівництва ун-ту та викладачів каф. східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди.

Основними напрямками роботи центрів є організація культурних, наукових та виховних заходів; ознайомлення студентів ун-ту та всіх бажаючих з культурою, мовою та літе-

ратурою країн Сходу, співпраця в освітній сфері з ун-тами України та Ірану, Китаю, Японії, Ізраїлю та Туреччини, участь студентів у різноманітних міжнародних освітніх програмах поглибленого вивчення східних мов, програмах обміну студентів та викладачів, сприяння розвитку добросусідських відносин між нашими країнами. У Центрах, розташованих у корпусі В на вул. Валентинівській є бібліотеки художньої, довідкової, наукової та країнознавчої літератури, згідно з планами роботи проводиться багато цікавих свят, курсів, майстер-класів, вистав, зустрічей.

Урочисте відкриття Регіонального центру польської мови, культури і науки відбулося 30 листопада 2017 р. за участі Генерального Консула Республіки Польща в Харкові Януша Яблоньського, Консула Генерального Консульства Республіки Польща в Харкові Яна Здановського, керівників польських культурних центрів Харкова.

Відкриття Центру сприяли давні традиції викладання польської мови на філологічних ф-тах ун-ту. На укр. мовно-літературному ф-ті вивчення польської мови започатковано за ініціативи проф. Л.А. Лисиченко. На ф-ті славістики вивчення польської мови було запроваджено у 2000 р. під керівництвом проф. каф. слов'янських мов А.Т. Гулака. Крім того, співпраця з польськими освітніми й науковими установами з 2011 р. послідовно розвивається на історичному ф-ті, який підтримує активні контакти із Вроцлавським ун-том, Поморською академією в Слупську, Познанським ун-том імені Адама Міцкевича. Ця наукова кооперація вилилася в цілу низку успішних дослідницьких проєктів.

Центр тісно співпрацює з Генеральним Консульством Республіки Польща в Харкові та польськими осередками Харкова: Польським домом, Домом Полонії на Сході, Українсько-польським академічним центром науки та культури ХНУ імені В.Н. Каразіна.

У 2019/2020 н. р. в ун-ті польську мову вивчали близько 60 студентів. З відкриттям Центру форми роботи зі студентами урізноманітнилися. Під гаслом «Мова через літературне слово (Język przez słowo literackie)» проводяться поетичні вечори, конкурси читців. Студенти відвідують художні виставки польського образотворчого мистецтва, заходи, присвячені творчості видатних харків'ян польського походження, беруть участь у презентаціях книг польських письменників і творчих зустрічах з митцями слова з Польщі. У Центрі проводяться дні польського кіно, перегляд і обговорення фільмів країнознавчого змісту — про історію Польщі, визначні місця країни, діячів культури і науки. Студенти готують театральні вистави, чим долучаються до польського мистецтва, краще розуміють польське світосприйняття, а також беруть участь у загальноукраїнському диктанті з польської мови «Japisze, Typiszesz, Mypiszesz... ropolsku» (див. фото).

Регіональний центр польської мови, культури і науки розташований по вул. Валентинівській, 2, корп. В, кімн. 415.

Олена Артка, директор центру

Перший в Україні Інститут Українського козацтва імені Г.С. Сковороди та ГО «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва імені Г.С. Сковороди» (вул. Алчевських, 29, кімн. 101) було засновано в червні 2002 р. з ініціативи ректора ун-ту, академіка, Польового Гетьмана Слобідського козацького округу, генерала-отамана УК Івана Федоровича Прокопенка.

На сьогодні організація налічує понад 2000 студентів, аспірантів, учителів та викладачів ун-ту й діє 11 козацьких кошів: кіш імені І. Сірка ф-ту ФВ і спорту, кіш імені Д. Яворницького історичного ф-ту, кіш «Берегині» ф-ту початк. навчання, кіш імені Г. Квітки-Основ'яненка укр. мовно-літературного ф-ту, кіш фізико-математичного ф-ту «Краяни», кіш імені П. Дорошенка ф-ту інозем. філології, кіш імені В. Верховинця ф-ту мистецтв, кіш імені П. Орлика юридичного ф-ту, кіш «Дружина» ф-ту дошкільної освіти, кіш імені Б. Хмельницького природничого ф-ту, кіш імені М. Грушевського ф-ту психології та соціології.

Основні напрями діяльності: науково-пошуковий, національно-патріотичний, культурно-просвітницький,

волонтерський. У межах науково-пошукової роботи ун-т здійснює розробку комплексної тематики — «Феномен Українського козацтва: теорія, проблеми, перспективи». З метою відродження культурних та педагогічних традицій козацтва в січні 2003 р. було започатковано видання науково-методичного посібника «Козацька грамота», розроблено навчально-виховні курси «Козацька етнопсихологічна система виховання», «Кразнавча етнологія козацької культури», «Феномен українського козацтва» та інші.

У межах культурно-просвітницької роботи організація підтримує тісні зв'язки зі школами м. Харкова та області, у яких студенти проводять пізнавальні уроки «Козацька слава» та щорічно проводять посвяти в козачата та джурі

Майстер-клас з китайського живопису

Український культурний центр відкритий у 2015 році на укр. мовно-літературному ф-ті.

Відчиняєте двері! ... потрапляєте в справжню українську хату з її начинням: оберегами, рушниками, посудом тощо з усієї України. Колекції вишитих рушників, домотканих сорочок, великодніх писанок зі Слобожанщини; чоловіче й жіноче народне вбрання Харківщини; предмети української хати з Житомирщини; розписані шкатулки з Петриківки; глиняний посуд з відомої полтавської Опішні; народні дерев'яні іграшки із Закарпаття; раритетні фарфорові та фаянсові вироби столітньої давнини. Справжні скарби, зібрані впродовж декількох десятиліть викладачами ф-ту для того, щоб зберегти культурний спадок нашого народу, дива національних ремесел та промислів, красу й різнобарв'я українського писанкарства й вишивки. А позитивного настрою Вам додадуть численні ляльки-мотанки, які здивують фантазією їхніх творців — талановитих і завзяятих студентів та викладачів українського ф-ту. Особливо ж зачарує вас слобожанська Гандзя — оберегова лялька, вбрання якої відтворює традиції жіночого одягу й прикрас нашого краю. І все це ожи- ває, коли тут проходять українські вечорниці, де щедра хазяйка вітає гостей, частує їх смаколиками й заохочує до співів, танців і веселощів!

Тож ласкаво запрошуємо до гостинної й затишної оселі, яка розташована в корп. А по вул. Валентинівській, 2 (ауд. 215-А) і де панує енергія українського народного духу, його магії й краси.

Світлана Марцин,

директор укр. культурного центру

АРХЕОЛОГІЧНА ЛАБОРАТОРІЯ УНІВЕРСИТЕТУ

Навчально-наукова археологічна лабораторія нашого ун-ту заснована на історичному ф-ті в 1993 р.

Складовими елементами археологічної лабораторії, робота якої проводиться в науковому, навчально-методичному та просвітницькому напрямках, є навчальний кабінет-музей з експозицією, що експонує розвиток матеріальної та духовної культури нашого краю від часів заселення в кам'яну добу до XIX ст.; фонди археологічних колекцій, що нараховують кілька тисяч стародавніх артефактів та бібліотека археологічної літератури, фонд якої складається з кількох сотень спеціалізованих книг та журналів України та країн Європи.

Уже понад чверть століття наша лабораторія залишається базою Середньовічної археологічної експедиції ХНПУ імені Г.С. Сковороди, яка з 1999 р. проводить польові археологічні дослідження в городищі с. Мохнач на теренах Харківщини. Її основу складають студенти історичного ф-ту, які проходять археологічну практику. Окрім того, проводяться археологічні розвідки, завдяки яким ми щорічно виявляємо нові пам'ятки та об'єкти. Знайдені речі підлягають реставрації в лабораторних умовах та беруть участь у щорічних регіональних археологічних виставках. Отримані під час

польових досліджень матеріали стають основою для написання наукових робіт та доповідей на конференціях різного рівня. Матеріали, здобуті під час експедицій і опрацьовані нашою лабораторією, добре відомі в Україні, у країнах Європи, Ізраїлі, США. Вони зберігаються у фондах лабораторії й стали основою кількох дисертаційних досліджень, серед яких є й роботи наших випускників.

Навчально-методична робота не обмежується читанням курсу археології та польовою археологічною практикою. Щорічно надається методична допомога вчителям шкіл щодо створення кабінетів/ музеїв історії / археології, проводяться лекції з археології в межах Харківської академії неперервної освіти. Просвітницька робота складається з лекцій-екскурсій для школярів у самій лабораторії або на археологічних виставках, у яких ми беремо участь; з організацій тематичних виставок у виші та за його межами, з публічних лекцій у межах «Ночі історії Харкова». **Чекаємо на вас в археологічній лабораторії в корпусі по вул. Алчевських, 29, кімн. 126.**

Володимир Колода,

завідувач археологічної лабораторії

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ЦЕНТР УНІВЕРСИТЕТУ

КМЦ — осередок розвитку художнього творчого потенціалу, який здійснює постійну роботу із залучення студентів до активного суспільного та культурного життя ун-ту, забезпечує умови для творчого розвитку особистості.

Центр був створений у 1992 році для розвитку здібностей, умінь та навичок студентів у творчих колективах, які допомагають майбутнім учителям в оволодінні професією, формують відчуття краси, роблять студентське життя яскравим, цікавим та різноманітним.

КМЦ — ініціатор і організатор загальноуніверситетських традиційних свят: «Студент року», «Студентська весна», «Дебют першокурсників», квест-акції «Фестиваль патріотичних об'єднань і спорту. Посвята в козаки», екологічний квест-акція «Бережемо землю — наш рідний дім», фестиваль команд КВК, урочистості з нагоди вручення дипломів бакалаврам і магістрам.

Робота КМЦ спрямована на підготовку пам'ятних та визначних дат, які святкуються в державі, місті, ун-ті.

За досягнення в розвитку самодіяльної художньої творчості, високий рівень виконавської майстерності, активну роботу з культурного обслу-

«DanceSongFest» — народний ансамбль естрадної пісні «Оксамит». Гран-прі міжнародного конкурсу «Студентська весна» — народний ансамбль естрадно-спортивного танцю «Бумеранг». Гран-прі Міжнародного фестивалю мистецтв «DancSongFest» — народний ансамбль бального танцю. Перемога у фестивалі-конкурсі укр. танцю «Гопа-фест», Гран-прі Міжнародного фестивалю-конкурсу хореографічного мистецтва «Територія Па»; І місце II Всеукраїнського конкурсу хореографічного мистецтва «Золотий вінець Терпсіхори» — народний ансамбль народного танцю «Зоричвіт». Гран-прі та перші місця на всеукраїнських та міських іграх КВК команди ун-ту «День взяття Бастилії».

КМЦ відзначено дипломами Міжнародної виставки навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні», а 17 колективів — Почесними грамотами НАПН України.

говування та організації змістовного дозвілля з 2000 року 6 творчих колективів центру мають почесне звання «Народний самодіяльний колектив профспілок України»: ансамбль бального танцю (кер. Н. Бугаєць та О. Пінчук); ансамбль народного танцю «Зоричвіт» (кер. О. Лиманська та К. Редько); ансамбль естрадно-спортивного танцю «Бумеранг» (кер. Н. Санжарова та Ю. Голєнкова); камерний хор «Ювента» імені Віктора Королевського (кер. О. Васильєва та М. Дзівалтівський); оркестр народних інструментів (худ. кер. О. Кузнецова, диригент В. Жуков); ансамбль естрадної пісні «Оксамит» (кер. Ю. Доро).

Завдяки широкій концертній діяльності колективів проводиться профорієнтаційні заходи серед школярів міста, області та за її межами.

Досягненнями центру є перемоги творчих колективів на міжнародних та всеукраїнських фестивалях і конкурсах: Гран-прі Міжнародного конкурсу «Sunflower fest-Парад зірок» та І місце у Міжнародному конкурсі

Ми пишаємось керівниками наших творчих колективів: Юлія Доро — лауреат і переможець Міжнародних фестивалів та конкурсів, переможець «Народний самодіяльний колектив профспілок України»: ансамбль бального танцю (кер. Н. Бугаєць та О. Пінчук); ансамбль народного танцю «Зоричвіт» (кер. О. Лиманська та К. Редько); ансамбль естрадно-спортивного танцю «Бумеранг» (кер. Н. Санжарова та Ю. Голєнкова); камерний хор «Ювента» імені Віктора Королевського (кер. О. Васильєва та М. Дзівалтівський); оркестр народних інструментів (худ. кер. О. Кузнецова, диригент В. Жуков); ансамбль естрадної пісні «Оксамит» (кер. Ю. Доро).

Завдяки широкій концертній діяльності колективів проводиться профорієнтаційні заходи серед школярів міста, області та за її межами.

Запрошуємо всіх першокурсників до творчих колективів КМЦ. Чекаємо вас за адресою: вул. Валентинівська, 2, корп. А, кімн. 335. Тел.: (057) 68-34-11.

Н. П. Гришаненко,

директор культурно-мистецького центру

ПРО ТУРЕЦЬКИХ СТУДЕНТІВ Й ОНЛАЙНОВЕ НАВЧАННЯ

Про шестирічний досвід викладання російської мови в Ардаханському ун-ті в Туреччині розповідає доцент каф. зарубіжної літератури і слов'янських мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди Олена Петрівна Карпенко.

Працюю в Ардаханському ун-ті з 2014 року з першого набору студентів на відділенні російської мови. Більшість студентів приїхали із сіл, де батьки багато працюють, а дітям належної уваги не приділяють, тому навчаючи, доводилося заповнювати й недоліки виховання. Приємно, що студенти, не ображаючись, намагаються підтягнутися й відповідати студентським і людським стандартам, активні в позаурочних заходах: пікніках й екскурсіях, у художній самодіяльності й спортивних секціях.

З великою повагою турецька молодь ставиться до релігії (й'ятиничні молитви, піст у священний місяць Рамазан) та старших: батьків, викладачів, активно беруть участь в політичному житті країни, підтримуючи ту чи ту партію. Особливо шанобливі почуття студенти виявляють до «батька нації» і першого голови Турецької республіки Мустафи Кемалі Ататюрка й на його честь також проводять різні заходи.

оголошений карантин і всі студенти поїхали додому, а з 23 березня в усіх навчальних закладах країни почалося онлайн-навчання. Необхідно щотижня завантажувати в систему конспекти всіх занять, матеріали для самостійної роботи, першоджерела, проводити уроки за розкладом (іноді до 30 годин на тиждень), замовляючи кожен урок за годину до його початку. Та ще й перевірка щотижневих домашніх завдань.

Найскладніше в навчанні онлайн — більшість студентів не мають персональних комп'ютерів і користуються смартфонами. У багатьох сім'ях немає wi-fi, а потужності й обсягу телефонного інтернету не вистачало для тривалої роботи. З огляду на це, Міністерство освіти Турецької республіки дало вказівку всім операторам щомісяця безкоштовно виділяти студентам 6 Гб трафіку для занять, а також дозволило тим, хто не має можливості займатися онлайн, «заморозити» семестр і додати

Олімпіада з російської мови серед турецьких студентів

Що здивувало: 1. Студенти мають дуже низький прохідний бал, тобто слабку загальноосвітню підготовку, оскільки виш розташований у північно-східній частині Туреччини й вважається несприятливим. 2. Незважаючи на те що на заняттях студенти працюють досить активно, домашні завдання практично ніхто не виконує. 3. Під час вивчення іноземної мови дуже важливу роль відіграє мовне середовище, а для студентів таким середовищем були тільки ми, викладачі. 4. Студенти добре знають свої права й іноді намагаються спекулювати ними, тому часто можна почути: «Ви не маєте права поставити мені низьку оцінку, тому що я втрачу стипендію, а в мене бідна родина», «Я поскаржусь на ваші суворі вимоги в деканат (ректорат і т. д.)». Проте нам вдалося знайти спільну мову зі студентами й домогтися взаєморозуміння.

У 2019 р. ми випустили перших бакалаврів, кілька з них вступили до магістратури. Цього року відбувся другий випуск бакалаврів — уже онлайн. І тут ми зіткнулися з новими труднощами. 16 березня 2020 р. в Туреччині був

його безкоштовно до загального терміну навчання у виші. Однак такою можливістю не всі захотіли скористатися. Крім того, багато студентів сприйняли карантин як можливість відпочити або заробити: відвідування онлайн-уроків було незадовільним, кілька осіб з групи незадовільно, навіть не змінили ім'я автора. Але і з цим ми впоралися.

У результаті ми всі — й викладачі, і студенти — нарешті адаптувалися до системи онлайн і набули нового досвіду, хоча результати семестру виявилися дещо гіршими, ніж зазвичай, деякі студенти не змогли скласти іспити. Але система вищої освіти Туреччини дозволяє студентам поступово складати «хвости» під час навчання на наступних курсах.

Сподіваюся, що новий семестр, який, мабуть, теж почнеться онлайн, буде більш успішним і позитивним, хоча ніщо не зможе замінити живого спілкування та атмосфери співпраці, яка панує в аудиторії. Ми сумуємо за студентами, а вони за нами й за студентським життям.

ПОЛЬОВА ПРАКТИКА З GPS-ТРЕКЕРОМ ТА ЦИФРОВИМ МІКРОСКОПОМ

Польова практика — найважливіша й найулюбленіша частина фахової біологічної освіти, тому що лише перебуваючи в природному середовищі, майбутній біолог повною мірою усвідомлює, якою буде його робота після завершення навчання.

Не дивно, що більшість зоологів та ботаніків згадують студентську польову практику не лише як найцікавішу, а й як найкориснішу частину своєї університетської освіти.

На жаль, пандемія коронавірусу змусила ун-ти України відмовитись у 2020 р. від виїзної польової практики. Викладачі природничого ф-ту нашого ун-ту зробили все можливе, щоб компенсувати цю втрату: для студентів-харків'ян були здійснені виїзні екскурсії з зоології та ботаніки, а для тих, хто не міг дістатися Харкова, викладачі підготували онлайн-посібники та розгорнуті інструкції. Новинкою в методиці викладання польової практики стало використання технології GPS-трекінгу під час дистанційної практики з ботаніки та мікології: студенти мали самостійно або невеликими групами відвідати природні локації, записуючи свої маршрути за допомогою спеціальних програм для смартфонів. Якість маршруту враховувалась під час виставлення оцінок. Фотографування рослин та грибів теж здійснювалось із записом географічних координат: це дозволяло не лише виключити порушення академічної доброчесності під час складання звітів, а й значно підвищити наукову цінність одержаних студентами даних.

Однак жодна дистанційна робота не замінить повноцінної польової практики під керівництвом досвідченого науковця. Тому 18–23 липня 2020 р., за згодою з керівництвом ХНУ імені В.Н. Каразіна, група студентів і аспірантів нашого ун-ту під моїм керівництвом вирушила до біологічної станції ХНУ, розташованої поблизу нашого Навчально-спортивного табору «Гайдарі», щоб організувати для зацікавлених студентів повноцінну польову практику. Ми здійснили п'ять експедиційних виходів у найцікавіші ділянки Національного природного парку «Гомільшанські ліси», відвідали дубові, кленово-липові, соснові, осинові та березові ліси, ділянки лучної, заплавної, реліктової післяльодовикової рослинності. Молодих науковців супроводжувала удача: ліс був переповнений пишними вологими мохами, різнобарвними лишайниками, яскравими міксоміцетами, численними видами шапинкових грибів, трутовиків, дощовиків.

Але найцікавіше починалось ввечері в лабораторії, до якої з кафедри ботаніки були заздалегідь привезені стереоскопічні та трансмісивні мікроскопи, цифрові інструменти

Студенти природничого ф-ту та проф. Д.В. Леонт'єв у Національному природному парку «Гомільшанські ліси», липень 2020 р.

для макротографування та вимірювання мікроскопічних структур, необхідна наукова література. На вечірніх заняттях у лабораторії студенти вчилися працювати з визначниками, виготовляли мікропрепарати з використанням гістологічних барвників, використовували реактиви для ідентифікації лишайників за хемотаксономічними ознаками. Як точно виміряти розмір спори, що має діаметр близько п'яти тисячних часток міліметра? Чи легко зробити поперечний переріз через ледь помітний листок моху? Як побачити прозору, щільно зрослі одну з одної клітини м'якуша шапинки істівного гриба? На всі ці питання студенти природничого ф-ту, що відвідали липневу практику, зможуть вам детально відповісти. І хоча для деяких із них це був перший візит до Гайдарів, він точно буде не останнім.

Д.В. Леонт'єв, проф., зав. каф. ботаніки

ЛІТНІЙ ТАБІРНИЙ ЗБІР

Студенти I та II курсів ф-ту фізичного виховання та спорту цього року пройшли традиційний навчально-тренувальний збір

Заняття з гандболу та спортивної гімнастики проводились на відкритих спортивних майданчиках на ліжній базі ХНПУ імені Г.С. Сковороди, з плавання — на відкритому водоймищі клубу моряків (на фото), а з легкої атлетики — на л'атлетиці доріжці стадіону з використанням спеціального спортивного інвентаря. Напередодні проведення загальні збори студентів

в режимі онлайн-конференції, де було роз'яснено особливості проведення табірної збори, прочитано лекції з предметів в онлайн-мовному режимі, а також проведено інструктаж з техніки безпеки. Щоранку проводилась лінійка, де відбувалась переключка й студенти підписували листок температурного режиму. Під час занять студенти дотримувались дистанції, обмежува-

лась кількість учасників збору в роздагальні. Після кожної пари студенти мили руки з милом та користувались дезінфікуючими засобами.

За відсутності транспортного зв'язку з деякими регіонами, окремі студенти не мали змоги прибути на табірний збір, тому за дозволом декана навчались дистанційно за надісланими електронною поштою завданнями. Студенти були забезпечені літературою, ознайомлені з вимогами для виконання нормативів з кожної дисципліни. Масові та культурні заходи виховного спрямування цього року не проводились. Але до початку зборів була організована «Акція чистоти» (підготовлені спортмайданчики до практичних занять), а до Дня Конституції проведена інформаційна бесіда. Крім того, під час зборів, а також до Дня Олімпійського прапора відбулись змагання з легкої атлетики, спорт. ігор та естафети. Переможці нагороджені пам'ятними призами, які вручили запрошені на свято декан ф-ту В.А. Коробейнік та голова спортивного клубу ун-ту І.В. Кривенцова.

С.М. Климакова, С.В. Ільницький, керівники збору

Виш — школа

ІНТЕРАКТИВНА ЛЕКЦІЯ З УЧИТЕЛЯМИ

За підтримки та організації директора Ін-ту післядипломної освіти ХНПУ імені Г.С. Сковороди Р.І. Черновол-Ткаченко, к.п.н. доц. каф. здоров'я людини, реабілітології й спеціальної психології, Ірина Миколаївна Щербак до карантину провела інтерактивну лекцію «Здоров'язбережувальні технології в навчальних закладах» з учителями Харківської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 164.

Проблема збереження й зміцнення здоров'я сьогодні є надзвичайно актуальною. Сучасна школа повинна забезпечити не тільки якісне навчання дітей, але й створити всі необхідні умови для збереження й зміцнення фізичного, психічного, духовного й соматичного здоров'я дітей та вчителів. Цю проблему може вирішити застосування здоров'язбережувальних технологій у навчальних закладах.

Під час інтерактивної лекції, на якій були присутні директор Лариса Миколаївна Борщик та вчителі школи, надано інформацію з презентацією та відеороліками щодо основних здоров'язбережувальних технологій, які можна застосовувати як у класі

під час уроку, так і в позакласній та виховній роботі. Розглянуто класифікацію здоров'язбережувальних технологій та шляхи створення здоров'язбережувального освітнього середовища в загальноосвітній школі.

Учителям було запропоновано пройти анонімний тест на визначення стану здоров'я та надано рекомендації щодо його поліпшення; показано приклади проведення вправ на занятті для поліпшення мозкового кровообігу, вправи для хребта, рук, кистей рук, елементи точкового масажу кистей рук (усі ці вправи супроводжувались наочним матеріалом у вигляді карток). Проведено комплекс вправ для очей за різними методиками,

який супроводжувався відеотренажером для очей.

На занятті розглянули та провели різні фізкультхвилинки, зокрема й англійською мовою для вчителів іноземної. Надано інформацію щодо гігієнічних норм приміщення, гігієнічних аспектів роботи за комп'ютером, шляхи боротьби із залежністю від інтернету.

Учителі з великим задоволенням спробували виконувати всі ці вправи та завдання, а в кінці заняття мали змогу отримати відеоматеріал та наочність (картки) для проведення здоров'язбережувальних технологій у подальшій своїй роботі на занятті.

Л.В. Дрожиж, доц. каф. здоров'я людини, реабілітології й спеціальної психології

ПЕДАГОГІКА МАРІЇ МОНТЕССОРІ

31 серпня виповнилося 150 років від дня народження видатної італійської дослідниці, лікаря-антрополога, філософа, психіатра і психолога, педагога-гуманіста Марії Монтессорі, яка здобула світову популярність завдяки своїй унікальній і дієвій системі виховання й навчання маленьких дітей.

Феномен педагогіки Монтессорі полягає в її безмежній вірі в природу дитини, в її прагненні виключити будь-який авторитарний тиск на людину, яка розвивається. Основа виховання дитини полягає у роботі над індивідуальними вміннями дитини та спрямована підготувати її до реального життя в усіх його аспектах.

Основою педагогіки Монтессорі є, по-перше, свобода дитини в усіх аспектах її зростання. По-друге, кожна дитина повинна бути самостійною. При цьому батьки не можуть критикувати дитину, порівнювати з іншими чи карати. По-третє, кожна дитина особлива і потребує індивідуального підходу.

Окрім цих характеристик, такий спосіб виховання та розвитку передбачає кілька різновидів занять з дитиною. Перша група — так звані навички практичного життя. Це базове

вміння дитини підбати про себе, оточення та довкілля. Так, на заняттях діти вчаться одягатися, прибирати одяг та доглядати за собою, користуватися побутовими приладами, готувати просту їжу тощо. Тож дитина вже з раннього віку росте з високою самооцінкою та впевненістю в собі. Окрім того, під час таких занять розвиваються практично всі функції та фізіологічно-розумові системи: дрібна моторика, логічне мислення, мовлення, опорно-рухова система, координація рухів тощо. Друга група вправ відповідає до методики Монтессорі спрямована на розвиток сенсорного сприйняття дитини (зір, слух, нюх, смак, дотик). Ще одна група занять — математична. Спершу дитині пояснюють поняття кількості, а далі, залучаючи максимальний арсенал наочних прикладів, показують, як це поняття кількості відображається в цифрах. Після того, як основа буде закладена, поступово розвивають й інші базові математичні знання, будують логіку мислення. Далі — група вправ, спрямована на розвиток навичок читання та письма, які не передбачають «зазубрення» алфавіту. Вони базуються на порівнянні почутого та побаченого, на постійному повторенні букв/слів. Також розвиток мовлення відбувається завдяки регулярному читанню вголос та усному мовленню.

І останнє — зона природничого виховання. Ця група вправ має на меті вести дитину у світ природи, біології, астрономії, географії, історії. Основа таких занять — спостереження. Діти не лише вчать історію та теорію із цих галузей, але й самі вчать, наприклад, класифікувати тварин, складають пазли із зображенням рослин, слухають народні легенди та пісні окремих народів, переглядають відео про ареал тварин і рослин того чи того регіону, малюють будову земної кори тощо.

М. Монтессорі була організатором першої в Європі ортофреничної школи — навчального закладу для дітей з відхиленнями в психофізичному розвитку. Дидактичні підходи, розроблені дослідницею, дозволяють розумово відсталим дітям читати, писати й рахувати раніше своїх однолітків з типовим розвитком.

Система й технологія, яку розробила М. Монтессорі для навчання дошкільнят, вважається найефективнішим і найпрогресивнішим підходом до навчання дітей. Учні, які відвідують заняття за її програмою, в разі перевершують своїх однолітків у більшості напрямків, серед яких: логіка, сенсорика, пам'ять, увага, моторика, творчість і багато інших умінь і навичок.

Юрій Бойчук, д-р пед. наук, професор

Обережно! Фейк!

УВАГА! У ФЕЙСБУЦІ З'ЯВИЛАСЯ ФЕЙКОВА СТОРІНКА ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ!

Зазначена сторінка має такий же вигляд, як сторінка ХНПУ імені Г.С. Сковороди та містить інформацію й фото з наших офіційних соціальних мереж та сайту університету!

Фальшива сторінка була створена 28 березня 2020 року. З того часу на неї вже підписалися більше 1 000 користувачів.

Ця сторінка — безумовно фейк, мета створення якого не зрозуміла. У зв'язку із цим наголошуємо на тому, що зміст матеріалів або звернень, інформація про організації заходів, опублікованих на фейковій сторінці, не відповідає дійсності!

Також звертаємось з проханням утриматись від розповсюдження посилань на матеріали з фейкової сторінки, що є провокацією!

Просимо користувачів мережі, а особливо знайомих та друзів, які стали підписниками сторінки, повідомити про цей факт адміністрації Фейсбуку.

Будьте пильними!

Головний редактор
Ірина Бикова

Редактор
Юлія Лебенко
Дизайн, верстка
Роман Березовський

Газета зареєстрована в управлінні
з преси Харківської обласної
адміністрації. Свідоцтво
№ ХК-242 від 10.01.95

Засновник і видавець газети
ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. 61168,
м. Харків, вул. Валентинівська, 2,
корп. А, кімн. 200. Т. 68-63-12

Рукописи та листи не рецензуються,
не повертаються. Думки
авторів можуть не збігатися
з думкою редакції.

E-mail редакції:
uchitel_hnpu@ukr.net
Видається українською
та російською мовами

Надруковано в друкарні ТОВ «Ока
Оптіма» вул. Сім'ї Сосніних, буд. 3,
оф. 601, м. Київ, 03680.
Тираж 500 прим.